

1977 seçimlerinden sonra Türkiye toplumu yeni bir döneme girmiştir. 1950' den itibaren hızlanan kapitalist gelişmeyi «düzenlemek» için 1971-1973 döneminde geleneksel bürokrat ve teknokrat kadrolar eliyle yürürlüğe konulan programın başarısız kalışı, tersine önlenmek istenen gelişmeleri daha büyük oranda yaratan bir sonuç vermesi, bu «düzenleme» talebinin kendisini ortadan kaldırmamıştır. 1973-1977 döneminde varolan siyasal partilerin her biri sistemin bu temel ihtiyacına nasıl bir ekonomik-toplumsal programla cevap verebileceğinin tartışmasını yapmışlardır bir anlamda. 12 Mart yönetimlerinin «partiler-üstü» yöntemlerle çözümlenmek istedikleri aynı sorun, şimdi partilerin her birinde temsil edilen alternatif yöntemlerden biri veya bunların bir «koalisyonu» ile çözümlenmek istenmektedir.

İkinci MC'nin mimarı Demirel, bunu «büyümenin sorunları» olarak tanımlıyor. Eylül ayının ortalarında büyük zam kararları, «istikrar programı» olarak tanıtıldı. Düzen partilerinin bu tip programlarının toplumun geniş çoğunluğu için neler getireceği biliniyor. Geçim sıkıntısının boyutları şimdiden hesaplanıyor. Ama seçimler sonrasında hızla kendini gösteren temel ihtiyaç maddelerindeki yokluklar, günlük hayatı altüst eden enerji kısıtlamaları ve genel ekonomik durumun ne denli bozuk olduğunun resmen açıklanması gibi birinci MC'nin bilançosunu gözler önüne seren olgulara ek olarak yürürlüğe sokulan büyük zamlar, toplumun geniş çoğunluğunca hoşnutsuzluk yaratmadı değil,

ama bu hoşnutsuzluk açık protestolara yol açmadı. Bu umursamazlık gibi nitelenebilen tavır, 1973-1977 döneminde Türkiye toplumunu saran yoğun hareketlilik düşünülürse anlaşılmaz, çelişik bir durum gibi. Ama bu, 1973-1977 döneminde CHP'yi yoğun bir umutla desteklemiş toplumsal muhalefetin, bu partinin 1977 seçim sonrasında gösterdiği yalpalamalar sonucunda bir «umut kırıklığı»na uğrayarak «çekilmesi» olgusuyla ilişkilidir. Bu «umursamaz» tavır, güçlü bir gerilimin henüz ifadesini bulamamış olmasını gösterir. Toplumsal muhalefeti doğuran temel sorunlar üstelik artmış olarak halen de vardır ve bu hareket CHP deneyini bir anlamda «yaşamış», ondan deneyler edinmiş bir potansiyel olarak şimdi yeniden bir arayış dönemini yaşamaktadır. Şu anda CHP'yi «umut partisi» olarak değil, bu edilgen bakış içinde değil, herhangi bir parti olarak değerlendirmekte, deyim yerindeyse CHP'yi «gözleri açık» biçimde görmektedir.

1977 seçimleri sonrasındaki politik-toplumsal gelişmeler, yapılacak genel analizlerin iki ayrı düzeyde yapılması gerektiğini gösteriyor. Türkiye toplumunun «yönetilen sınıfları» ile varolan siyasal düzen arasındaki kopukluk hiçbir zaman bu dönemdeki gibi belirgin olmamıştır. Seçimler öncesinde partiler etrafında tutkuyla toplanmış geniş yığınlar politikleşmeyi çok daha artıracak koşullar ortadayken ilginç bir sessizlikle «kendilerine dönmüş» ve partilere yönelik ilgisinden adeta yüzgeri etmiştir. İkinci bir olgu, toplumsal muhalefetin

yükseliş evresinde siyasal işlev kazanmaya zorlanan ve bu işlevin belirlediği bir işleyiş gösteren ekonomik-mesleki örgütlerde kendi asli işlevlerine dönüş süreci de başlamıştır.

Ama, geçen dönem, birçok siyasal parti için üzerinde dikkatle durma gereğini kavradıkları yeni dersler vermiştir. Bu, özellikle toplumsal muhalefetin kendi etrafında toparlandığı CHP için sözkonusudur. Düzenin «en demokratik» partisi CHP, kendi demokratik düzen talebinin hangi nitelikte olması gerektiğini ve hangi nitelikte olursa olsun toplumsal muhalefet hareketinin sistem içi kanallar dışına taşmasının önlenileceğini zaten uzun süredir araştırmaktaydı. Haziran seçimleri sonrasında bu çabanın sonuçları ilk kez yeterince açık biçimde dışa vuruldu.

Hatırlanacağı üzere seçimin hemen ertesinde Demirel ile Ecevit arasında kısa, ama anlamlı bir polemik oldu. Demirel «demokrasi»nin sayısal üstünlüğe dayandığını öne sürerken Ecevit «siyasal üstünlük» gibi bugüne kadar fazlasıyla işitilmemiş bir tezden söz ediyordu.

Demirel, burjuva parlamenter demokrasinin alışlagelen tezini ve bu tezin varsayımlarını savunmaktadır. Yani, partiler, uygulayacakları programı topluma sunar, onlardan gördüğü destek oranında «temsil gücü» sağlar ve bu güçle siyasal düzenin temel kurumu olan parlamentoda yer alırlar. Partiler temsil yetkisine sahip olarak, kendilerine oy veren kesimler adına diğerlerini temsil edenlerle anlaşmalar yapmak hakkına sahiptirler. Bu anlaşmalar, parlamentoda sayısal üstünlük elde etme hedefine yöneliktir. Bu hedefe ulaşıldığında hükümet kurmaktan, yasa çıkarmaya kadar karar veren her türlü politik eylemi gerçekleştirebiliriz.

Burada toplumun tüm bireylerine eşit politik hakka sahip olduğu varsayımına dayalı bir işleyiş vardır. Toplumun tüm bireyleri oylarını partilere verirler. Partiler toplumun politik odağı olan parlamento ile bireyler arasında bir dolaşımdır. Teorik olarak partiler doğrudan

kendi seçmenlerine, eşit politik hakka sahip bireyler yığınına karşı sorumludurlar ve onların işlerine uyarlı davranmak zorundadırlar.

Hiç şüphesiz somutta gerek genel olarak parlamento ve gerekse partiler üzerinde her bireyin eşit etkileme imkânı yoktur. Hepsi de varolan toplumsal sistemin korunması temelinde birleşen partiler, gerçek güç kaynaklarını elde tutan kapitalist sınıfın bu konumunu, bu konumu veri alındığı için kaçınılmaz olarak sağlanacak çıkarlarını gözönüne alır ve buna göre davranır.

Sistemin kendisi veri alındığında her sınıfın kendi partileri ile parlamentoda temsil edildiği bir «demokrasi» de aynı sonucu verir, vermek zorundadır.

Ecevit'in «siyasal üstünlük» temasını kullanan «demokrasi» modeli, aynı sonucun çok daha zor kavranabilir bir yanılsama yaratarak elde edilmesini mümkün kılan ve bugün Batı'da «plüralizm» denilen en son moda burjuva siyasal anlayışın ürünüdür.

Parlamentarizmin şu yukarıda özetlenen somut içeriği geniş yığınları çeşitli deneyler içinde kavranmış ve parlamentonun bir aldatmaca düzeni olduğu yargısı yaygınlık kazanmışken duyulur oldu bu «plüralist» model. İlk zamanlarda da parlamenter sistemin verebildiği politik etkinliğe katılma imkânı imajı, bu kez plüralist model sayesinde yeniden yaratılmak isteniyor. «İnsan hakları», «özgürlük» tezleri şimdi bu modeli savunanların dilinde.

Plüralist model, parlamentoyu varolan siyasal düzen içindeki merkezi konumundan fiilen uzaklaştırıyor. Parlamento biçimsel olarak bu konuma sahip gibi gözükabilir ve politik kararlar yine oradan ilan edilebilir, hükümetler orada «güven oyu» alabilir; ama tüm toplumsal politik kararlar asıl olarak parlamento dışında oluşturulacak ve pazarlıklar asıl başka yerlerde yapılacak, tartışılacaktır. Parlamento bir «ilan yeri» dir, artık.

Çünkü plüralizm, toplumun çeşitli sınıflarının ekonomik-mesleki örgütlerinin —örneğin işveren örgütleri ve grup-

Birikim 32/4

ları ile sendikaların— yönetici ekipleri, devletin üst kademe bürokratlarını, basın, sanat, kültür faaliyetlerinin örgütlediği kurumların önde gelenleri v.b. seçkin unsurlarının da tıpkı parlamentonun seçilmiş üyeleri ve partilerin profesyonel ekipleri gibi, politikaya etkin olarak katılmalarını ister. Toplum içinde sayılarının üzerinde nüfuza sahip bu çevrelerin istemlerinin asıl belirleyici olduğunu temel alır. Ecevit, 1977 Haziran'ında «siyasal üstünlük» bizdedir derken işte bu çevrelerin çoğunun o günlerde CHP'yi istediklerini ima etmek istiyordu. Demirel'in bazı oyların birinci sınıf, diğerlerinin ikinci sınıf olarak nitelenmesini kabul edilemeyeceğini söylerken kastettiği şeyler bunlardı. «Çevre»lerin, «kamuoyu»nun içinde daha güçlü olmanın, parlamentoda güçlü olmaktan önde geldiği yolunda henüz tam açıklamayan eğilim; işte CHP'nin «çağdaş demokrasi» talebi.

CHP'nin demokrasi anlayışı şu anda bu içerikle ifade edilmemiştir. Ve herhalde açıkça ifade edilmeyecektir. Ama CHP'nin bir Kuzey Avrupa Sosyal Demokrat partisi gibi olma özlemi, orada bu partilerin iyiden iyiye yıprandığı, Türkiye'de sahneye konulmak üzere olan bu plütarist model üzerinde yoğun bir ilgiyle durmak zorunluluğu vardır. Parlamentarizmin teoride ve somut pratikte yapılmış olan eleştirisi, bu plüralist modelin eleştirisi ile tamamlanmalıdır. Sosyalist demokrasinin ne olup ne olmadığı konusu, bu plüralist modele temel farkı açık seçik konulmadıkça, sosyalistlerin demokrasi mücadelesi, bugüne kadar olduğu gibi gelecekte yalnızca CHP'ye hizmet olacaktır. Faşizme karşı mücadele, demokrasi konusunda açık seçik konulmuş sınırların varlığı halinde, ancak gerçekten ilkel bir mücadele olur.

..

MHP'nin «barış çağrılarının» geçiciliği ve sahteliği üzerine pek çok açıklamalar yapıldı. Bu nokta sosyalist ve demokratlar için yeterince aydınlatılmış durumda.

Ama MHP'nin yalnızca «barış çağrısı»yla yetinmeyip yeni bir stratejiyi uygulamaya geçtiği genellikle gözden kaçırılıyor.

MHP'nin bu stratejisinin ilk nedeni bizzat bu partinin şimdi varmış olduğu noktadan daha ileriye gidebilme ihtiyacından kaynaklanıyor.

MHP son seçimlerde oylarının çoğunu sanayi metropollerini dışından topladı. Kapitalist ilişkilerin yoğun olduğu bölgelerde ve yerleşik kent nüfusu içinde oy yüzdesi artmış değildir. Ama MHP gibi faşist bir parti, kendisini büyük tekelin siyasal tercihi yapabilecek asıl şeyin, işte bu alanda etkin bir güç haline gelmek olduğunu biliyor. Bugüne değin bu alanda odaklaştırdığı şiddet ve terör eylemleri ile belki adını iyice duyurdu ama bu eylemleri ona oy getirmedi. Şimdi «sopasını aba altına sokarak», bu alanın insanlarına kendi «ne kapitalist ne de sosyalist olan» ekonomik - toplumsal programını, Türkiye toplumunu «altı sosyal dilim»e ayırıp herbirini «mülk sahibi» yapacak olan düzenini anlatmak peşinde.

MHP, bu «anlatma»nın tam zamanı olduğunu da düşünüyor. Stratejinin ikinci nedeni de bu, MHP'nin vardığı nokta gereği ağırlıkla yönelmek zorunda olduğu, kapitalist ekonomik gelişmenin yoğun olduğu bölgeler ve özel olarak kentsel nüfus, aynı zamanda toplumsal muhalefet hareketinin de odaklaştığı yerler. Bu hareketin CHP'ye yönelik umutlarından yüzgeri edip bir arayış sürecine girmesi, temelinde anti-kapitalist nitelik taşıyan bu harekete MHP'nin kendi çarpıtılmış, faşist «anti-kapitalist» programını sunma fırsatı yarattığı hesaplanıyor.

MHP öncelikle CHP ile arasını düzeltmeye özen gösteriyor. Haziran seçimleri öncesinde yaptığı CHP ile sosyalist hareketi özdeş tutan propogandan uzaklaşıp, CHP ile sosyalist hareketi birbirinden ayrı tuttuğunu ilan ederken —ki aynı zamanda CHP'den bunu kendisinin de açıklamasını isti-

Birikim 32/5

yor— kendisi için çok elverişli olacak bir ortam yaratmak peşindedir.

CHP'ye oy veren kesimlerle diyalog kurabilme imkânı bulabildiğinde, CHP'nin halk sektörü, köykent gibi programın önemli kısımlarını oluşturan, kendisinin millet sektörü, tarım kentleri önerilerinin uyduğuna anlatabilecek, sosyal adalet, özyönetim gibi CHP programının toplumsal-siyasal hedeflerini formüle eden kavramlarını kendi programında sosyal adalet ve «millî demokrasi» olarak geçen hedeflerle aynı sayılması gerektiğini iknaya çalışacaktır.

CHP yöneticileriyle kurulabilecek bir diyalog «buzu çatlatacak»tır. Yıllardır uyguladığı faşist terör ve saldırıların kendisiyle toplumsal muhalefet arasında ördüğü kanlı duvarı unutturabilmenin ilk adımı bu. Barış çağrıları ile bu unutturulmak istenen duvar, deyim yerindeyse «dumanlanıyor.»

MHP, kaderini belirleyecek ava çıkıyor. Bay Türkeş, bu barış çağrılarıyla dumanladığı havayı dağıtabilme tehlikesi gösteren bazı «yan kuruluşlar»daki şiddete devam yanlılarını da tasfiye etmeye gidebilir. Bunların bir kısmı zaten öteden beri Türkeş'e belirli bir muhalefeti alttan alta sürdürenlerdir. Bu «şiddet» yanlılarını tasfiye etmek MHP'nin saldırı ekiplerinde fiili bir zayıflama getirmeyecektir. Çünkü, son dönemlerde daha bir sistemli hale gelmiş faşist terör hareketleri, yılların deneyi içinde iyice profesyonelleşmiş, organize bir faşist terör grubunun oluşturulmuş olduğu izlenimini kuvvetlendiriyor. Tıpkı SA'nın geniş, kitlevi nitelikte terör güçleri içinden seçilmiş bir grubun organize hale getirilmesi ile oluşturulan SS gibi bir şey. Barış çağrıları ve bununla ilgili politika geçerli olduğu sürece bu seçilmiş grup «zula»da bulunacak.

MHP'nin «anti-kapitalist» bir propaganda sürdürmeye ağırlık vermeye çalıştığı, yeni stratejisini bu temel üzerine kurduğu görülüyor. Şüphesiz bir iktidar ortağı parti oluşu, bunu önemli ölçüde engelliyor. Ama buna fazlasıyla bir önemlilik atfetmemek gerekir. Çünkü bir partinin tüm eylemleri arasında bir

tutarlılık olması düşüncesi yerleşik olduğu takdirde, yukarıdaki durum bir handikaptır. Oysa «politika gereği», «şimdilik böyle ama amacımız aslında şu» gibi gerekçelerle bir hareketin eylemleri arasındaki tutarsızlığı makul gösterebilmek mümkün olabiliyor. Bu bakımdan MHP'nin şimdi oldukça fazlalaşan üyeleri kanalıyla yapacağı bir «anti-kapitalist» propogandanın, faşizmin bilinen demagojik temaları ile desteklenerek etkili kılınabileceğini söylemeliyiz.

MHP'nin bu ideolojik kampanyasına, onun «anti-kapitalizm»inin gerçek niteliği sergilenerek her yerde cevap verilmelidir. Faşizm, ideolojik mücadele platformuna çıkmayı kendisi için zorunlu görüyor olabilir, ama özellikle bir sosyalist karşı kampanyanın varlığında bu platforma çıkma «cesareti» ona pahalıya mal olacaktır. MHP, Türkiye Sosyalist Hareketindeki iç karmaşanın, başka koşullarda asla cesaret edemeyeceği bu platforma çıkıp, işini kısa zamanda halletme fırsatı sağladığını düşünüyor. Sosyalist hareket, faşizme karşı mücadele sorumluluğunun asgari gereklerini yerine getirdiğinde, MHP'nin kısa sürede teşhir edilip, tutunamaz hale geldiği bu mücadele alanından kurtulmak istediğini görmemiz doğal olacaktır.

Sosyalist hareketin yıllardır, faşist hareketle açık mücadele verdiği öğrenim kurumlarında 1977 - 78 öğrenim yılı başlarken, koşulların hayli değişik olduğunu söylemek bir öngörü sayılmasa gerek.

Öncelikle, iktidarın yüksek öğrenim kurumlarında öğrenimin sürekliliğini sağlamak için yeni tedbirler alacağı görülüyor. Hükümet, öğrenim kurumlarını açık tutabilmede, buralardaki çatışmaları önlemede gözle görülür bir başarı sağladığında, bunu hangi yöntemlerle sağladığı konusunda fazlasıyla ilgi göstermeyecek bir kamuoyu olduğunu biliyor ve buna güveniyor. Toplumun geniş kesimleri için üniversitelerde can güvenliğinin varolması, yani çatışma olmaması ve öğrenimin ara vermeksizin devamı asıl konu. Üniversite özerkliği

Birikim 32/6

nin ihlâli, devrimci öğrenciler üzerine uygulanabilecek polisiye tedbirlerin niteliği ikincil sorun. Günbegün, üniversitelerde verilen mücadeleden uzaklaşan «anti-faşist düşünceli» geniş öğrenci kesimi için de aynı şeyler söylenebilir.

Şüphesiz bunda, öğrenim kurumlarında verilen faşizme karşı mücadelenin önem ve anlamının yeterince anlatılmamış oluşunun ve faşistlere karşı verilen mücadelenin yöntemlerinde, sırf saldırı olaylarına karşı geliştirilen yöntemlerle sınırlı kalınışının payı çoktur. Uzun süredir devrimcilerin üniversitelerdeki mücadelesi, faşistlerin belirledikleri bir mücadele olmuş, onların platformunda kalmıştır. Bu ise geniş anti-faşist öğrenci kesimini eylemsizliğe iten ve ancak sınırlı sayıda militana gerek duyan bir mücadele idi. Devrimciler, üniversitelerde geniş öğrenci kesimlerini eylemli hale getirecek bir program oluşturamadılar.

Şimdi bu eksikliğin giderilmesi bir zorunluluk haline gelmiş bulunuyor. Şu anda özellikle yüksek öğrenim kurumlarındaki sosyalistler genel olarak öğrenim düzeni ve özel olarak yüksek öğrenim sorununu nasıl ele aldıklarını, bu sorunlarla toplumun diğer sorunları arasındaki bağlantıyı ve bu bağlamdaki taleplerini hem öğrenci kitesine ve hem de toplumun geniş kesimlerine anlatabilecekleri; böylece çeşitli nedenlerle oluşan ve üniversitelerdeki devrimcilerin neredeyse izole olmalarına yol açan koşullandırmaları geçersiz hale getirecek bir programı oluşturmak sorunu ile karşı karşıyadırlar.

..

Son aylarda, Uluslararası Sosyalist Hareket içinde meydana gelen iki önemli olay; içinde yaşadığımız bunalımın «Çin-Sovyet çatışması» olarak nitelendiğimiz ilk evresinin sona erip yerini genel bir çözülme evresine bıraktığını gösterir nitelikteydi.

Bunlardan ilki Avrupa Komünist Partileri ile SBKP arasında kısa zamanda sertleşen bir polemik başlamasıdır. Geçen yıl Doğu Berlin'de yapılan son

zirvede, Avrupa Komünist Partileri, «enternasyonalizm» olarak nitelenebilecek her çeşit kalıcı bağlantıyı artık kabul etmediklerini ilan ettiler. O zaman bu kararlarıyla adeta bir «centilmen andlaşması» yapılmış oldu. Batı Avrupa Komünist Partileri ile sosyalist ülke partileri dostça ayrılmış oluyorlardı.

İspanya Komünist Partisi genel sekreteri S. Carillo'nun kitabının yayımlanmasıyla başlayan polemik kısa zamanda genişledi ve sertleşti. «Centilmence ayrılma» bozulmuş oldu böylece. Avrupa Komünizmi akımının asıl başlatıcısı İtalyan Komünist Partisi, herhangi bir polemige girme ihtiyacını duymaksızın bildiği yolda yeni adımlar atmaya meşgul. Gazetelere yansıyan haber doğruysa bu parti tüzüğünden «Marksizm-Leninizm» terimini çıkarmak kararında.

Avrupa resmi Komünist Partileri tarafından temsil edilen anlayışın, burjuva ideolojisi ve kapitalist sistem karşısındaki tam yenilgileri ve diz çöküşleri; onlara Vatikan kardinallerinden, ABD Başkanına kadar uzanan bir çevrenin alkışlarını getirmekte. SBKP bugün «Avrupa Komünizmi akımı»ni burjuvazinin oyunu olarak nitelerken, bu akımın kökenlerinin nerede olduğunu ve «serpilip gelişmesi» sürecini kimlerin ses çıkarmadan izlediğini de açıklarsa, gerçekten olumlu bir iş yapmış olacaktır.

Bunalımın SBKP etrafındaki kutbunda bu çözümler olurken; başından beri ÇKP ile ittifak halinde olan AEP «üç dünya teorisi»ni Marksizm-dışı olarak niteleyen bir kampanyayı başlattı. Bu, ÇHC'nin sosyalist ülkeler içindeki tek dostunu da yitirmesi demektir.

AEP'nin çıkışı ve böylece eski ÇKP kampında iki başlı bir durumun doğuşunun, her şeyden önce dünyadaki genel «Maocu» akım içinde sert iç mücadelelere, ayrılmalara yol açması kaçınılmazdı. Nitekim ülkemizdeki Maocu fraksiyonlar arasına hemen yansdı bu durum. Öteden beri kendilerinin bile açıklamakta güçlük çektikleri birtakım ayrılık noktaları olan, birbirlerinin «siyaset»lerini kıldan ince «eleştiri»lerle

Birikim 32/7

yargılayan gruplar, artık AEP'ci, veya «ÇKP'nin muzaffer yolu»nun savunucusu olarak kendilerini tanıtabileceklerdir. Bu arada ÇKP'nin şimdiki yöneticilerince «Dörtlü Çete» diye nitelendirilen Kültür Devrimine öncülük etmiş olup şimdi hapiste olan eski «Şanghay grubu»nun tezleri, Mao yorumları da ayrı bir akım olarak belirebilir. Türkiye'deki «Maocu akım»ın en eski temsilcisi olan PDA —yeni adıyla Halkın Sesi, Aydınlık— «en güçlü olanın izini sürmek en doğru siyasettir» ilkesine, bu reel politik ilkeye her zaman sadık olduğu için ÇKP'nin savunucusu rolünü şimdiden kapmıştır. Diğer grupların görüşlerinin istikrara kavuşması epey zaman alacağına benzer. Ancak şu var ki, önümüzdeki dönemde bütün bu gruplar, yoğun bir iç ideolojik mücadele sürecinden geçeceklerdir.

ÇKP ve SBKP etrafındaki kamplarda başlayan ve önlenemez olan bu çözülme süreci, Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki gerilimin de giderek yumuşamasına yol açabilecektir. Şüphesiz, 20 yılı aşan bunalım çok şeyleri yitirmiş, alıp götürmüştür. SSCB ve ÇHC önümüzdeki yıllarda ilişkilerini olağanlaştırdıklarında artık iki sosyalist toplumun ilişkisinden değil, sınır komşusu iki devletin ilişkisinden söz edilebilecektir.

Uluslararası Sosyalist Hareketteki bunalımı konu aldığımız **Birikim**'in 10. sayısında olsun, özel olarak ÇKP'nin «üç dünya teorisi»nin Marksizm-dışı niteliğini sergileyen 11. ve 12. sayılarındaki analizlerde olsun, varolan bunalımın yüzeyde tartışılan sorunlardan doğmadığını, çok daha temel sorunlardan ileri geldiğini ve bu kaynaklara inilmedikçe, bu teorik ve pratik cesaret gösterilmedikçe, bunalımın gitgide daha da yoğunlaşacağını, çözümlere ve sosyalizmin özsel değerlerinden vazgeçmelere varacağı sürekli vurguladık.

Bugün görülen çözülüş manzarası, bu vurgulamalarımızın haklılığını gösteriyor. Bir yanda kendi kendine yeterli ülkeler toplamı bir dünyayı, bu küçük burjuva milliyetçi düşü, artık Marksizm-

le boyamaya gerek duymadan savunan bir anlayış; öte yanda burjuva demokrasinin ve metropol kapitalizminin bir avuç temsilciye hazır tuttuğu «nimetleri»; temsil ettiklerinin de ufkunu kapatarak kabul edip, «Majestelerinin komünistleri» olmayı seçenler... Ortada ise Marksizm-Leninizm adına savundukları şeyin küçük burjuva nitelikte tepkici bir dünya ve toplum görüşü olduğunu acı acı farkedilenler ve «Majestelerinin komünizmi»ne yol açan kanalları oluşturmadaki katkılarını herhalde için için de olsa itiraf edenler bulunuyor.

Uluslararası Sosyalist Hareketteki bunalım, temel sorunlara inmekten kaçınan ya da bunları kavrama imkânından yoksun anlayışların oluşturduğu suni kutupsallığın doruk noktasına varıp çözülmesi ile ilk evresini tamamlamıştır.

Bu anlayışların Uluslararası Sosyalist Hareketin alanında umutsuzluk ve umursamazlık dolu bir ortam yarattığı, burasını tıpkı bir yıkıntı yeri gibi gördükleri bir noktadan yeni bir evreye girilmektedir.

Bütün bu olumsuzluklara karşın, ilerde bu evreyi mutlaka açacağımızı söylemek, bizi ilerde sosyalist hareketin yeni zaferlerinin beklediğine inanmak bugün yalnızca iyimser olduğumuzu gösterir; böyle bir durumun bizlere erelenemez, zorunlu görevler, sorumluluklar yüklediğini bilen sosyalistler olduğumuzu ispata ise hiç de yeterli kanıt değildir bu.

Çağımızın genel sorunlarının, bunları çözmeye yetenekli yegane siyasal toplumsal harekete yansımalarıdır bu durum. Ve dolayısıyla şu anda yalnızca günümüz Marksistlerinin kendilerine düşen görev ve sorumluluğa yetenekli olup olmadıklarıdır sözkonusu olan. Önümüzdeki evre günümüz Marksistlerinin eylemleriyle bu sorunun cevabını verecekleri evre olacak.

Bu sayıda; Seyla Benhabib'in, Marksist teorinin en önemli konularından biri olan metaların fetişizmini ele alan uzun

bir incelemesi var. Yale Üniversitesi felsefe bölümünde öğretim görevlisi olan yazar, ele aldığı konuyla yakın bağı olan ideoloji-bilim ayrımı ve ilişkisi sorunu üzerinde de ayrıntılı biçimde duruyor. Konuyla farklı yaklaşımların da oldukça geniş biçimde tanıtıldığı bu yazı ile okurlarımız ülkemiz sosyalist literatüründe pek az konu edilmekle birlikte, pek çok ülkedeki sosyalistler arasında hâlâ önde gelen tartışma konularından olan, yabancılaşma sorununun ele alındığı çerçeve hakkında ayrıntılı önbilgiler bulabileceklerdir.

Ömer Laçiner, «Sovyetler Birliği Sorunu» adlı yazısının ikinci bölümünde, Stalin-Troçki ayrılığını, Marksizm ve sosyalist siyasal anlayışın iki ayrı yorumu olarak ele alıyor. Yazı sosyalist toplumun inşası sorununun bazı teorik önkabulleri üzerinde bir analizi de içermektedir.

Daha önce **Birikim**'de şiirleri yayımlanmış olan Tarık Günersel'in yeni şiirlerinin yanı sıra, Sabit Kemal Bayıl-

dıran'ın Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın «Kızılmak Kıyıları» adlı şiirini konu alan incelemesini de yayımlıyoruz.

Lucio Colletti'nin, Lenin'in en önemli eserlerinden biri olan **Devlet ve Devrim** üzerine incelemesinin önemli ve ilginç bulunacağına inanıyoruz. Asıl ele aldığı konu üzerine söylediklerine özünde katıldığımız bu incelemede öne sürülen bazı görüşler için kendi düşüncelerimizi ayrı bir yazıyla belirttik.

Kurulduğundan bu yana özellikle gerçekleştirdiği grev hareketleri nedeniyle Türkiye Sosyalist Hareketinin ilgiyle izlediği ve kendisine anlamlı bir «deney» olarak baktığı Yeraltı Maden İş sendikasında geçen Ağustos ayı içinde meydana gelen ve bir tasfiye işlemi ile sonuçlanan olaylar üzerine ayrıntılı bir incelemeye son bölümde yer verdik.

Birikim